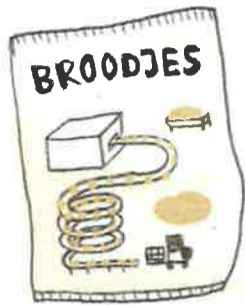

WAAR KOMT JOUW ETEN VANDAAN?

Verzamel levensmiddelen in hun verpakkingen en bekijk ze eens goed.

Op het melkpak is geen melkrobot te zien en op de broodjeszak geen broodfabriek. Aan de plaatjes op de verpakkingen is dus niet te zien waar het eten vandaan komt.

Maar er staan ook kleine letters op: getallen, codes, adressen en afkortingen.

De grote speurtocht kan beginnen!

WEBSITE

Op de website van het bedrijf staat veel informatie. Vaak ook foto's, filmpjes ...

Kun je er zo achter komen of je tomaten in aarde of in substraten worden geteeld?

ADRES

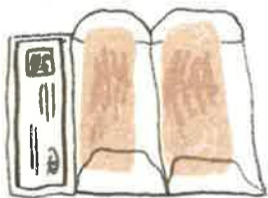
Op het etiket staan de appelsoort en het land van herkomst. En ook een adres.

Hoe ver heeft je appel moeten varen of vliegen?

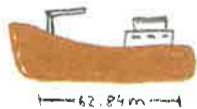
QR-CODE

De QR-code brengt je naar de website van het product.

Komt je vis bij een aquacultuurbedrijf vandaan of is die in zee gevangen?

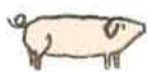
Staan de namen van de laadhaven en het schip er ook op?

Via www.marinetraffic.com kun je het schip opzoeken en bekijken.

CODES

Letters onthullen de herkomst van melk, vis, worst en vlees.

NL - Nederland
BE - België

Wat de erkenningsnummers betekenen, kun je op Wikipedia vinden bij >>EG-erkeningsnummer<<.

Kun je er zo achter komen van welke boerderij je melk en vlees komt? En waar die boerderij ligt?

STEM

Bij eieren
Elk ei he
met een

Hulp bij
vind je v

Als een
ver weg
bezoeken
hebben z
open dag
rondleid

Je kunt

STEMPEL

Bij eieren is het duidelijk.
Elk ei heeft een stempel
met een code.

Hulp bij het ontcijferen
vind je via www.ei.be.

1 - soort ei
BE - land van herkomst
(BE = België,
NL = Nederland)
12345 - bedrijf
1 - stalnummer

ETIKET

Op deze
broodverpakking staat
geen specifieke
informatie. En bij
jouw brood?

Het is niet altijd makkelijk terug
te vinden waar voedingsmiddelen
vandaan komen.

Is het je gelukt?

Als een bedrijf niet zo
ver weg is, kun je het
bezoeken. Misschien
hebben ze wel een
open dag of worden er
rondleidingen gegeven.

Bij een boerderijwinkel hoort
een boerderij waar je ook kunt
rondkijken.

En misschien mag je
wel een kijkje nemen
in een bakkerij.

Je kunt ook veel leren over je eten door het zelf te gaan verbouwen:

op het balkon in bloembakken,
op het schoolplein in verhoogde
bedden, in de tuin ... of misschien
in een gehuurd moestuintje.

Eet smakelijk!

leine
codes,
gen.

id

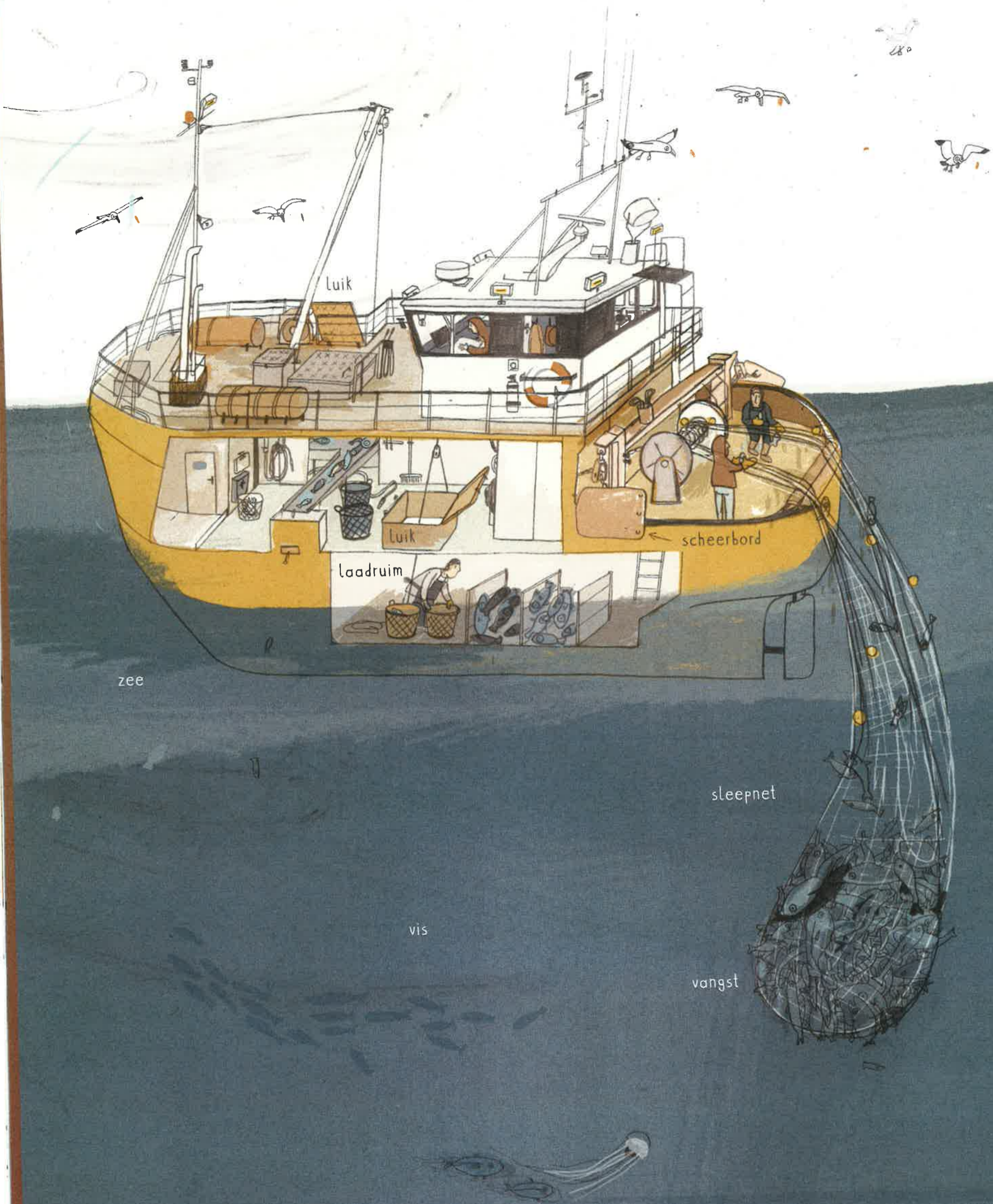
ner<<

men
melk
r die

VIS

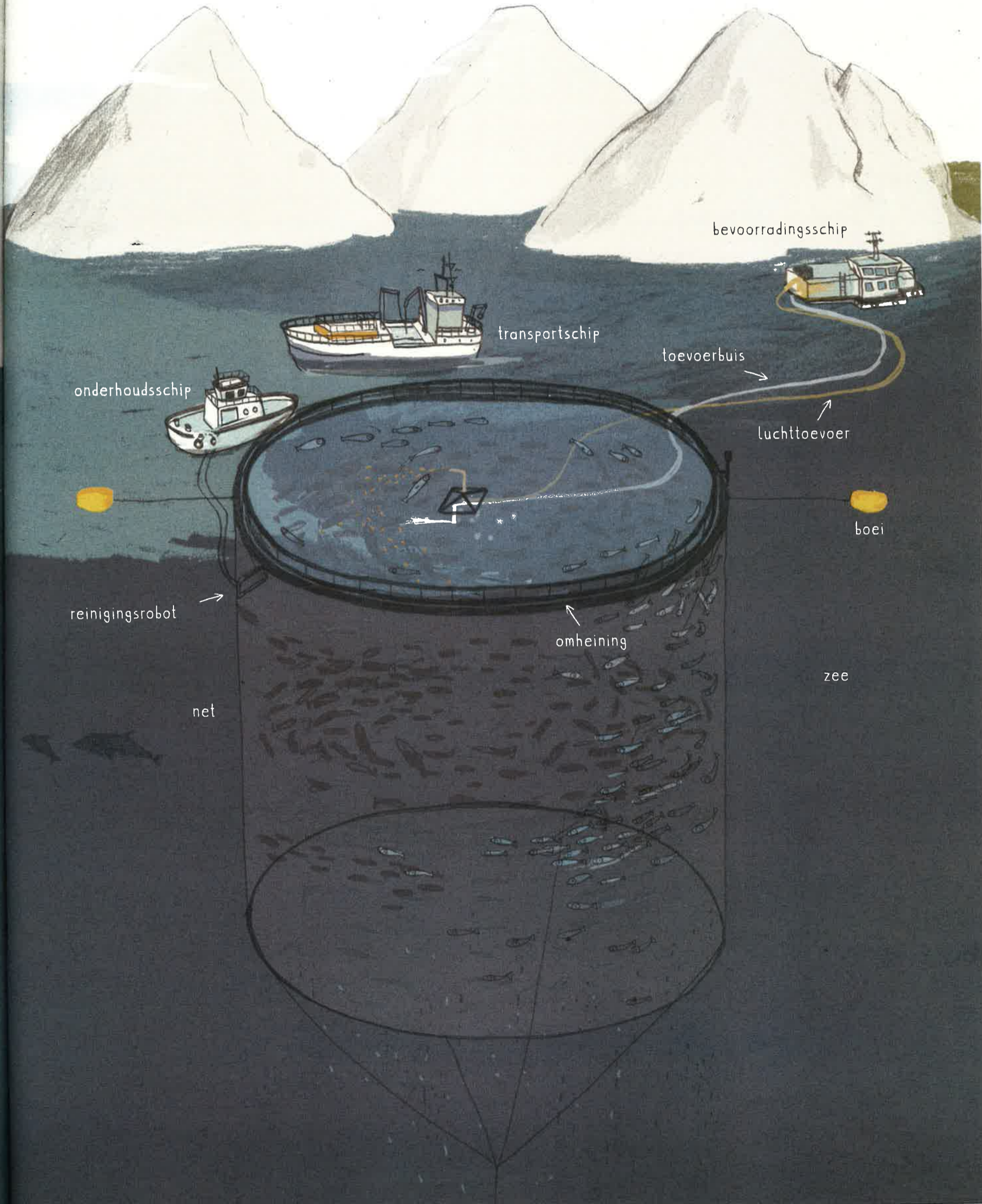
gevangen door een vissersboot

VIS

van de viskwekerij

onderhoudsschip

transportschip

bevoorradingsschip

toevoerbuis

luchttoevoer

boei

reinigingsrobot

omheining

zee

net

VIS vissersboot

In zee leggen vissen eieren.

De kleine eitjes groeien uit tot grote vissen.

De meeste vissen die door ons gegeten worden, zijn al een paar jaar oud. Ze zijn groot geworden door zelf veel vis te eten, want vissen eten vissen om te kunnen groeien.

Met een net wordt de vis gevangen. Het net van een kleine viskotter is ongeveer even lang als zes passagiersvliegtuigen achter elkaar (ongeveer 6 x 60 meter).

Het net van een grote vistrawler is nog veel groter. Meestal heeft dat een lengte van 25 vliegtuigen (ongeveer 25 x 60 meter).

Onder water wordt het net uit elkaar gehouden door scheerborden.

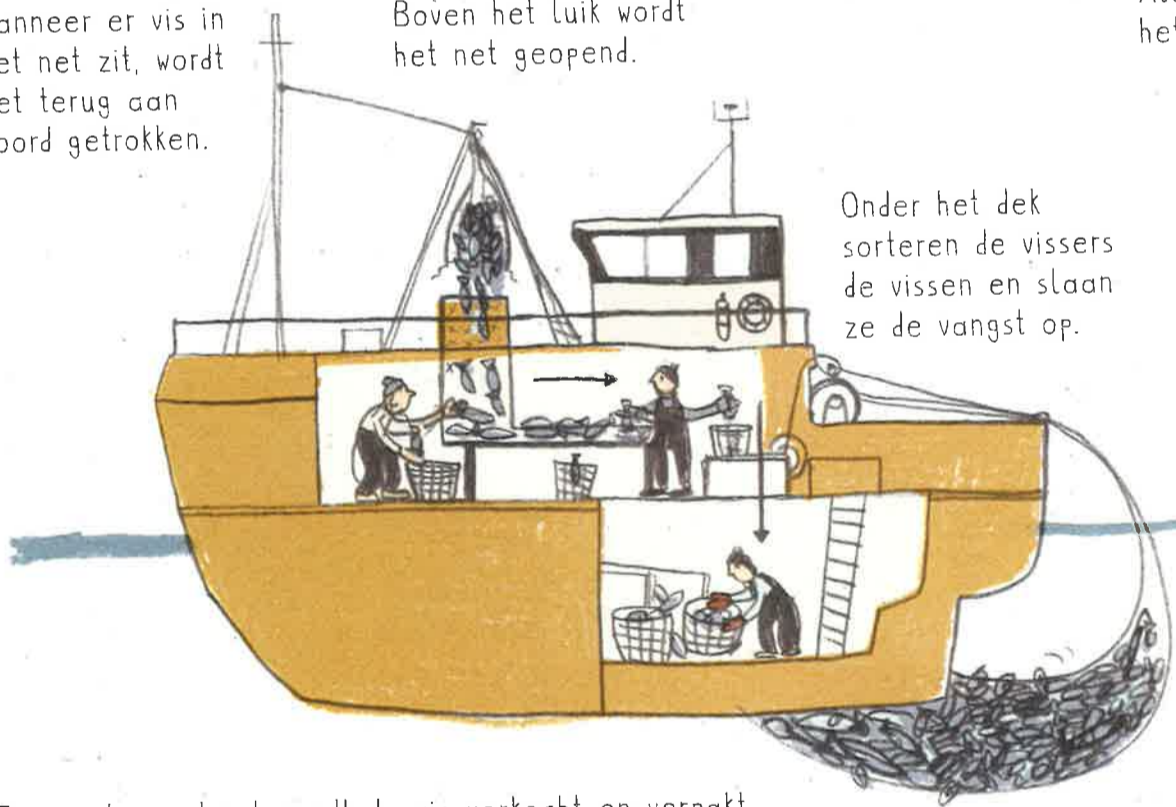
Het net vangt veel vis, daar zitten vissen en dieren tussen die niet gegeten worden. Dat noemt men 'bijvangst'. Deze dieren worden vaak dood terug in zee gegooid.

Wanneer er vis in het net zit, wordt het terug aan boord getrokken.

Boven het luik wordt het net geopend.

Onder het dek sorteren de vissers de vissen en slaan ze de vangst op.

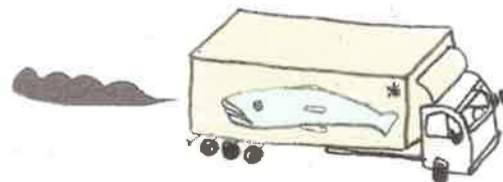
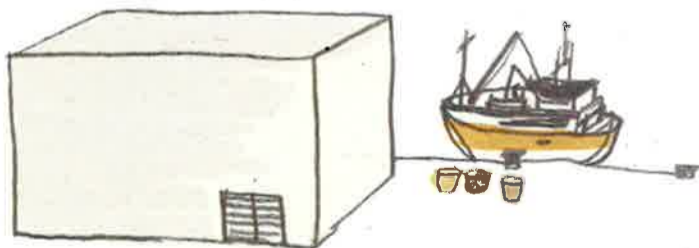
Alles wat te klein is, glipt door het net en blijft in het water.

Vissen worden niet alleen bij mooi weer gevangen. Het kan lang duren voor er een school vissen in het net gaat.

Eenmaal aan land, wordt de vis verkocht en verpakt.

Vervolgens wordt die ingeladen en naar supermarkten vervoerd.

Kweker
Ze wor
niet zi

Als ze
naar d

Om vis

Vissen
meer k
dat ze

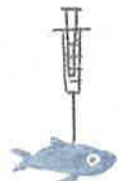
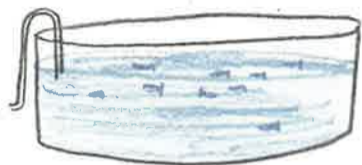
Met ca
control
met de

Regelm
schip l
een ro

In de
gesne
daar

viskwekerij VIS

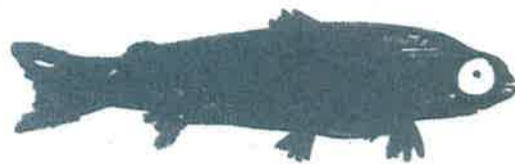
Kwekerijvissen worden geboren in bassins. Ze worden gevaccineerd zodat ze later niet ziek worden.

Kwekerijvissen groeien sneller, ...

worden dikker ...

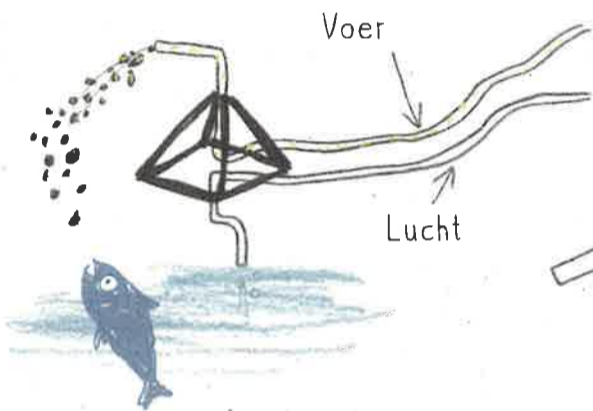
en zijn langzamer ...

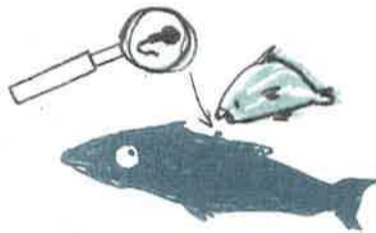
dan hun soortgenoten in de zee.

Als ze groot genoeg zijn, worden ze naar de viskwekerij op zee gebracht.

Om vissen in de kwekerij te laten groeien, moet er veel gebeuren. Ze groeien niet vanzelf zoals in de zee.

Een machine voorziet hen van visvoer en extra lucht.

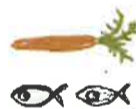
Vaak hebben de vissen last van luizen. Luizen zijn slecht, want ze eten gaatjes in de vis. Daarom wordt er een andere vissoort gekweekt die luizen eet. Die worden ook in het net geplaatst.

Vissen moeten heel veel meer kilo's vis eten dan dat ze zelf aankomen.

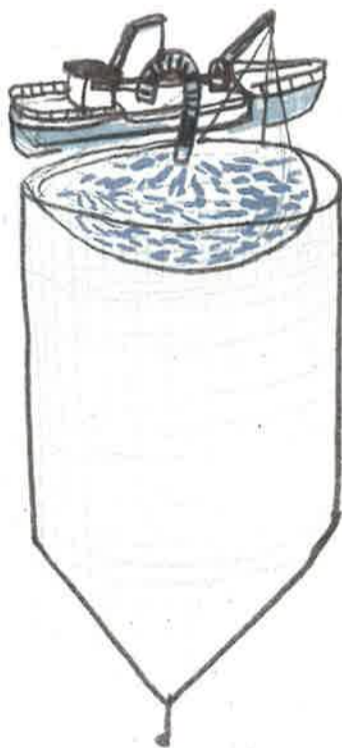
bijv. 4 kg eten = 1 kg gewichtstoename

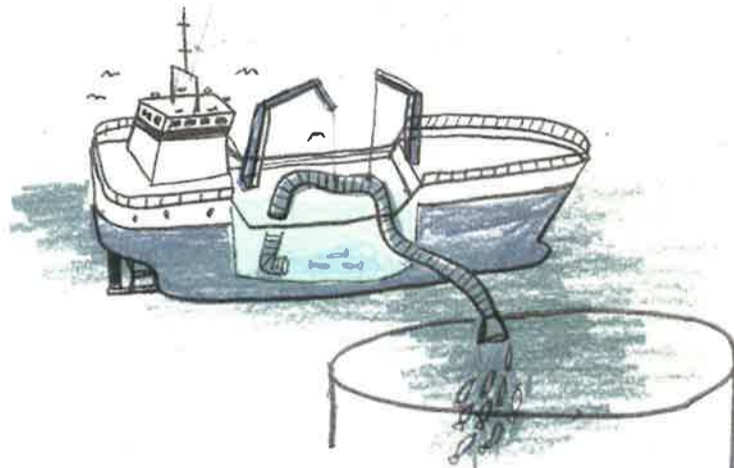
Dat is erg duur. Daarom proberen de kwekers om de vissen ook aan vegetarisch eten te laten wennen.

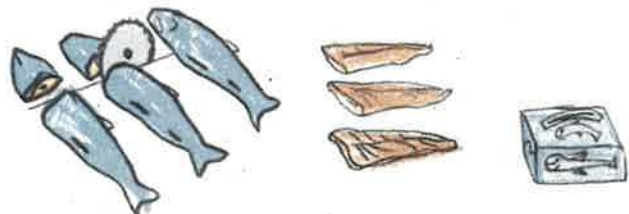
Met camera's en computers controleren de kwekers hoe het met de vissen gaat.

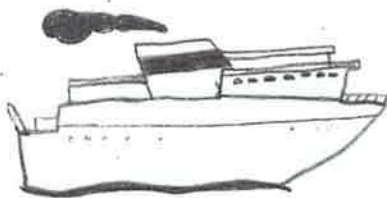
Is de vis groot genoeg geworden, dan wordt die met een boot opgehaald.

Met een buis worden vissen levend aan bord gezogen en vervolgens naar de haven gebracht.

In de haven worden de vissen in stukken gesneden, verwerkt, verpakt, ingevroren en daarna verder vervoerd.

Vrachtwagens brengen die vis naar supermarkten, waar wij de vis kopen.

rawler
l heeft
egtuigen

veel vis,
ssen en
die niet
n. Dat noemt
' Deze
vaak dood
gegooid.

lipt door
water.

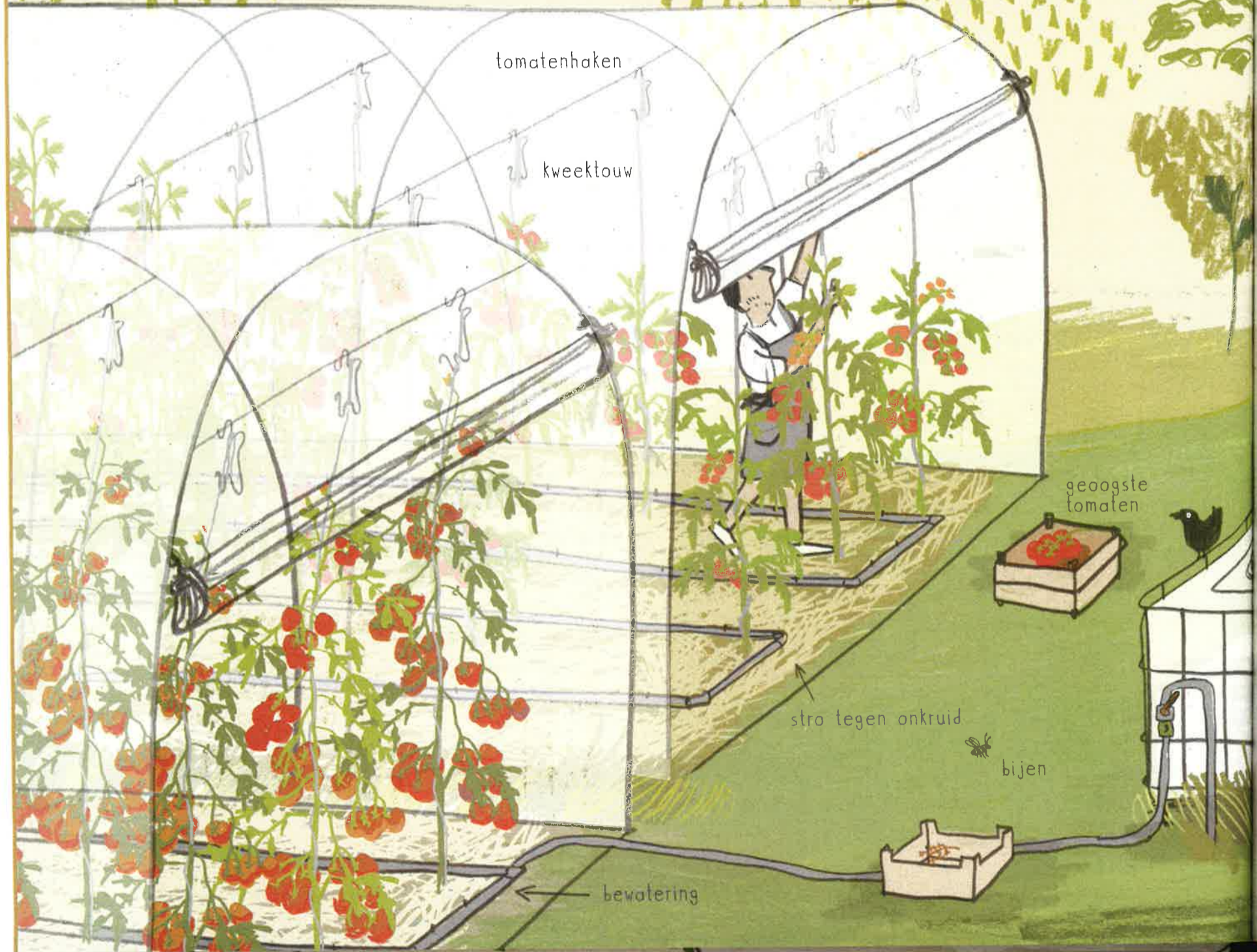
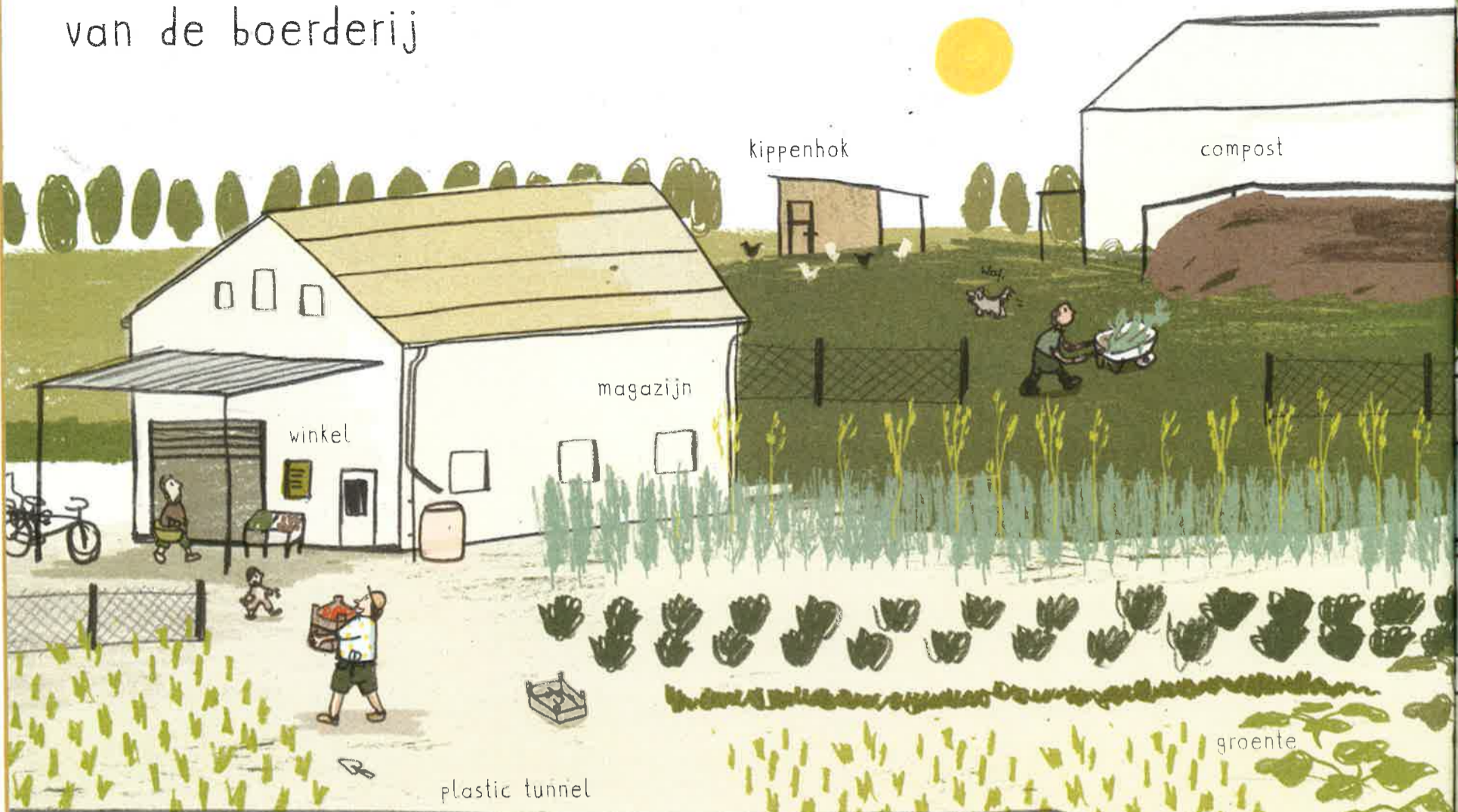
et alleen
vangen.
en voor
ssen in

TOMAAT

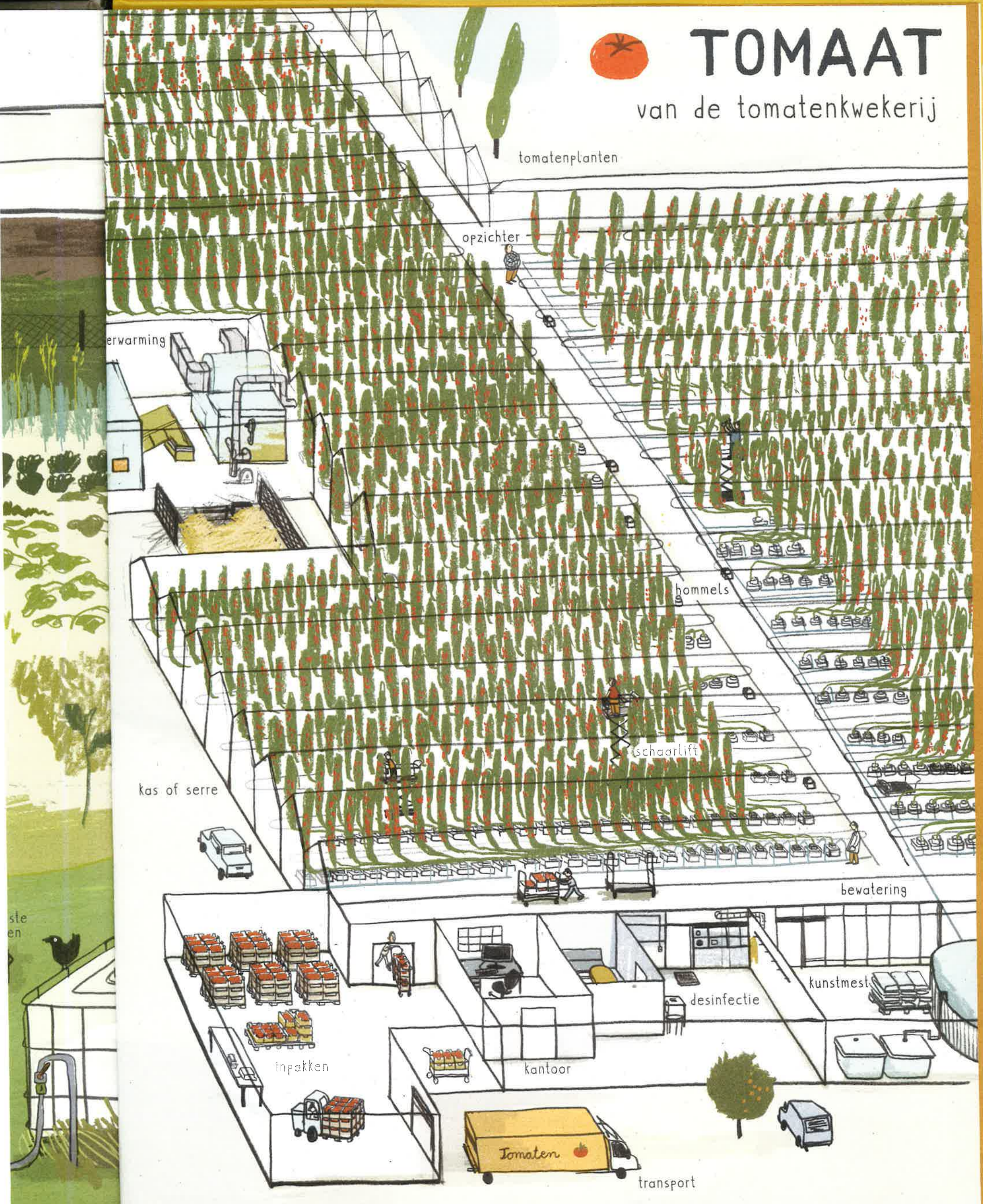
van de boerderij

TOMAAAT

van de tomatenkwekerij

tomatenplanten

opzichter

verwarming

hommel

schaarlift

kas of serre

bewatering

kuntmest

desinfectie

kantoor

inpakken

Tomaten

transport

ste
en

TOMAAT boerderij

Uit één enkel zaadje van een tomaat kan een nieuwe tomatenplant groeien.

Die plant krijgt bloemen.

Tomaten zijn zelfbestuivend.

Om de bloemen te bevruchten, hoeft er alleen maar wat geschud te worden. Dat kan door een insect gebeuren, maar ook door de wind.

Daarna groeien er uit de bloemen tomaten.

Er zijn veel verschillende tomaten.

Ze hebben allemaal zon, warmte en weinig regen nodig.

Om ervoor te zorgen dat ze goed groeien, wordt er in koudere landen speciale zorg besteed aan de tomatenplanten.

De eerste kleine plantjes groeien in maart op een plek met verwarming.

Voor de planten is goede aarde erg belangrijk. Deze wordt in de herfst voorbereid.

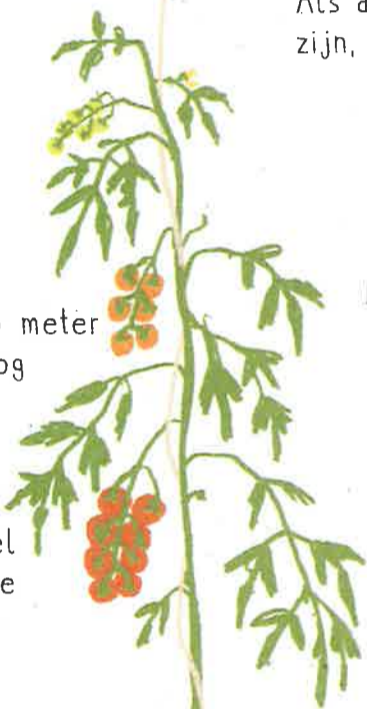

Compost en kippenmest worden door de aarde gemengd. Zij bevatten veel voedingsstoffen die voor de planten belangrijk zijn.

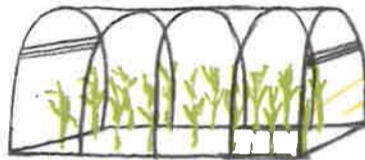
Het kweektouw helpt bij het groeien in de hoogte.

2-3 meter hoog

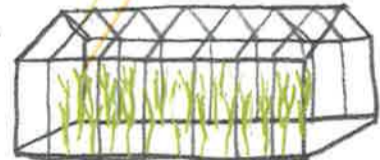

Als de planten ongeveer 15 centimeter groot zijn, worden ze in de aarde gezet:

in een plastic tunnel

of in een kas/serre.

De zon functioneert daarbij als verwarming en verwarmt de lucht.

Ook 's nachts blijft het daardoor binnen warmer dan buiten.

Tomatenplanten houden er niet van om water van bovenaf te krijgen. En ook niet van veel water.

Water krijgen ze via een druppelbuis.

De boer oogst met een schaar. Afhankelijk van het weer groeien er 3 maanden lang tomaten: van juli tot en met september.

De tomaten worden in de boerderijwinkel of op de markt verkocht.

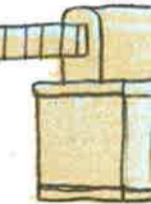
In februa
jonge to

Hommels
geleverd
bloemen,
waait ge

Om ervo
ook groe
sneeuwt,

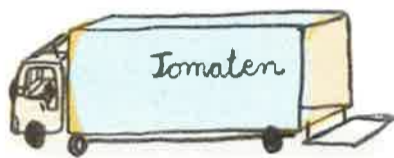

De tomat
naar het
Daar wor
en in de
geladen.

In novemb
planten v
weggego
kassen le
schoonge

tomatenkwekerij TOMAAT

In februari worden er op de kwekerij veel jonge tomatenplanten geleverd.

Speciale tomatenplanten voor de kwekerij ...

worden uitzonderlijk groot, ...

ca. 12-18 meter lang, ...

dragen 8 maanden tomaten, ...

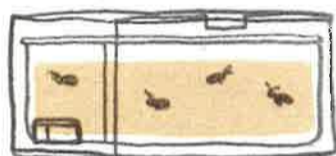

en groeien, in plaats van in aarde, in kleine bakjes steenwol of in kokosvezel (substraten).

Hommels worden in kisten geleverd. Zij bestuiven de bloemen, want in de kassen waait geen wind.

1 koningin en 150 hommels

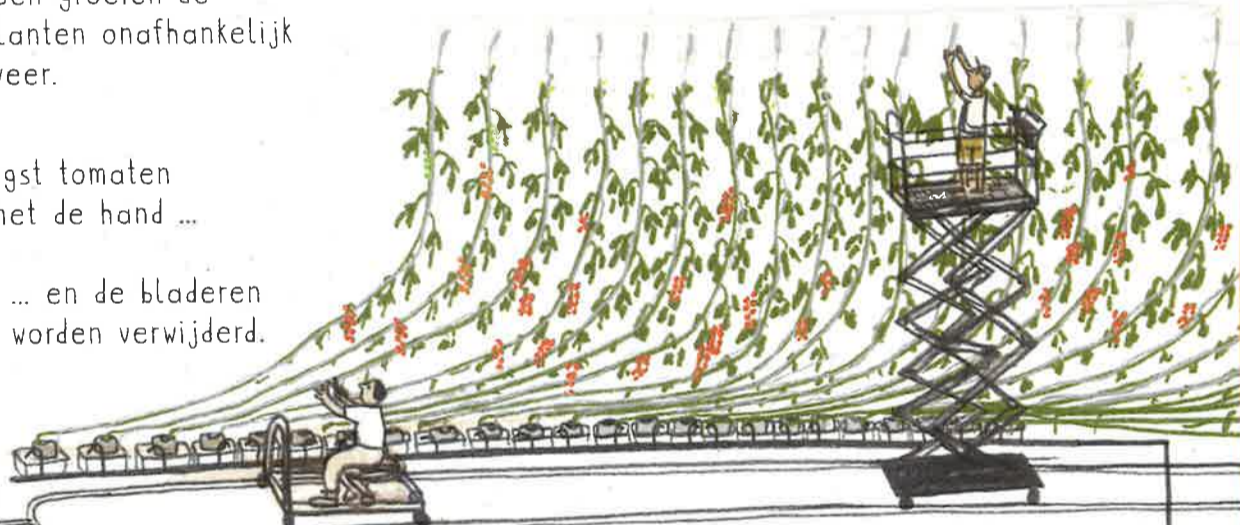

hommelkast

In de kassen groeien de tomatenplanten onafhankelijk van het weer.

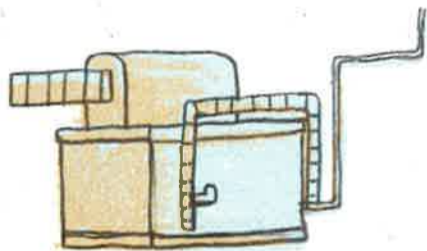
De kweker oogst tomaten vanaf april met de hand ...

... en de bladeren worden verwijderd.

Om ervoor te zorgen dat de tomaten ook groeien wanneer het buiten sneeuwt, worden de kassen verwarmd.

De tomaten groeien snel. De rankhulp wordt één keer in de week 10 centimeter verplaatst.

De hoeveelheid water, voedingsstoffen, ventilatie en warmte wordt door de computer geregeld.

watertoevoer

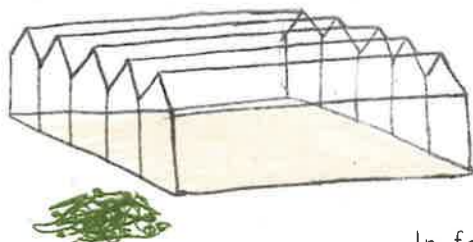
De tomaten worden in karren naar het magazijn gebracht. Daar worden ze gesorteerd en in de vrachtwagen geladen.

Die brengt ze naar de supermarkt.

Ketchup, tomatensaus en tomatenpuree bestaan ook uit tomaten. Deze tomaten komen uit andere landen, waar ze ook zonder een verwarmde kas kunnen groeien. Vaak uit China.

In november worden alle planten verwijderd en weggegooid. Dan zijn de kassen leeg en worden ze schoongemaakt.

In februari komt er weer een nieuwe levering tomatenplanten.